

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXII. Leandit ineptos

urn:nbn:de:bsz:31-101049

LÆDIT INEPTOS.
XXII.

OVID. I. **A** *Arte cita remoque rates veloque reguntur,*
 AMAND. **A** *Arte leves currus, arte regendas amor.*
 VEGET. LIB. **Q** *Vi secundos optat eventus dimicet arte non casu.*
 3. IN PRÆF.
 APVL. EX **A** *Mabit sapiens, cupiens cateri.*
 AFRAN.

Tis

'T is quaet, voor die't mis-vaet:
'T is goet, voor die't wel doet.

DE Pieterman is nut voor spijs te zijn gegeten
Van die sijn vreemden aert en loofse rancken vveten;
Maer die hier onbevult of onervaren zijn
Vervallen in geracs, door onvervachte pijn:
Ghy sult daerom den visch van desen hooren prijsen,
Ghy sult om desen visch een ander hooren grijsen;
Ey fiet! uyt een gheval lacht d'een, en d'ander schreyt:
De min is Pieter-man, daer isset al gheseyt.

Lædit ineptos.

EXtrahitur nostro mirabilis equore piscis,
(Effuge piscator ni tibi docta manus:)
Quem si sorte rudi quis tangere sustinet ausu
Illa venenata cuspide lesus, abit:
Quem cautè tenet hunc doctaque eviscerat arte,
Mox impune coquo tradere monstra potest;
Hic quod edat, quod ledat habet contrarius alter,
Quid multis opus est? hoc in amore valet.

L'adroict n'a mal.

Cil qui la vive prend, & ou qu'il faut, la touche;
Appreste, quant il veut, viande pour sa bouche;
La mal adroicte main produira l'enrager,
Dy, n'est ce pas l'amour dont tu me veus parler?

R

'143

Siet hoe de werelt gaet, daer twee gesellen vissen
 Heeft dickmael een het nut, en d'ander moetet missen:
 Een lachter inde vuyft, gantsch blijde metten vangh,
 En d'ander schreyter om, en jammert uren langh;
 Daer is een seker greep om dit en gint te raken,
 Niet yeder is bequaem tot alderhande saken;
 Wat desen heeft verrijckt, heeft ghenen uytgeput,
 't Was yeder even na, maer gheensins even nut.

Non omnibus, omnia.

P*ascitur ille cibo, depascitur iste veneno;
 Inque pari causa quod gemat alter habet.
 Res eadem quare juvet hunc, cur troqueat illum
 Queritis; in causa est leva, vel apta manus:
 Apt a manus festos & tristia vertit in usus,
 Ipsa vel evertit gaudia leva manus.
 Artis opus vita est, non omnibus omnia quadrant
 Quod nocet huic, illi commoda sepe tulit,*

*Deux mendians a un huis,
 L'un a le blancq, & l'autre le bis.*

DEux touchent un poisson, dont l'un est mis en rage,
 Et l'autre estant joly, s'en rit de bon courage.
 Tout n'est pas propre a tous; dont l'un fait son profit
 Vn autre pert ses biens, & creve de despit.

NON

Nec satis olivus, nec satis est frantum, nisi adsit qui arte moderetur, non satis cythara, nisi qui scitè moduletur. omnia non pariter rerum sunt omnibus apta. Egregiè, ut cætera, Arist. tantùm, inquit, ad unumquemque felicitas pervenit, quantum cuique virtutis ac prudentiæ. priscis mortalibus ferè damno fùere, utpote identidem ab eis lesi; posteriores etiã in suum commodũ vertere cøperunt, carnibus vesci, pellibus vestiri, selle mederi. Nam quemadmodum unius & ejusdem herba apis florem sequitur, capra fruticè, sus radicè, bos foliũ, aves semè; ita quisq; pro ingenii modo utilia aut futilia ex re quapiam colligit. Aqua maris inutilis est potui, sed alit pisces, ac servit navigantibus. Ars attentis rerum usum distinguit, & sapiens, ut ait comicus, fingit fortunam sibi. longè aliter Penelopen Vlysser, aliter Eurimachus spectabat; aliter solè Pythagoras, aliter Anaxagoras; ille ut Deum, hic ut lapidem prospectabat: virtutè denique ipsam non eodè modo Socrates atque Epicurus. Socrates quidem tanquam beatitudinis, Epicurus tanquã voluptatis amator sequebatur. Quid tandè? Peregrinemur ut apes, non ut aranea, & quod in quaque re commodi est, id excerpamus.

THEODORET.

Neque ensis cadium causa est, sed is qui ense malè usus est, neque divitiæ & paupertas, aliaque vita prosperita-

Noch het roer aen het schip, noch den toom aen het peert baten yet, sooder niemant en is diese wel bestiere. Luyt ende cyther zijn vergheefs, sonder goede meester die daer op spele. Alle dingen staen alle man niet even wel ter handt, maer yeder een treckt soo veel voordeels uyt eenich dinck, als hy wijsheydt heeft. De wilde dieren zijn in oude tyden by de onervaren menschen schadelijck gheacht gheweest, midts zy-lieden t'elcken daer van gequeest wierden. De nakomelingen daerenteghen hebben uyt de selve groot voordeel weten te trecken, als der selver vleesch tot spyse ghebruyckende, de vellen tot kleedinghe, de galle tot ghesondtmaeckinghe: want ghelijck aen een ende het selve kruyt de bie na de bloeme tracht, de geyte na de spruyte, het vercken na de wortels, den os naer het blat, den voghel na het zaet: alfoo plach een yeghelijck na den inval van sijn vernuft, uyt een en dè selve sake den eenen nutte dingen, den anderen niet dan beufelinghen te trecken. Een purpuren kleedt sal den mensche verheugen ende tot vreuchde verwecken, ende den stier doen woeden. Het zee-water en deught niet tot dranck is evenwel bequaem totte visscherie ende de schipvaerr. De konste des gebruyckers onderscheyt de dinghen, ende een vernuftich mensche kan sijn eyghen gheluck smeden. De deucht selfs en werdt niet op eene wyse by Socrates en by Epicurus betracht, want den eenen volght dese om der gheluckfalicheydt, den anderen om der wellust wille. Voor besluyt, laet ons handelen ende wandelen als byen, ende niet als spinnen, op dat wy uyt alle dinghen het beste verkiefen.

tes & adversitates reprehendi & accusari merentur, sed qui unoquoque eorum prater leges utuntur.

R 2

2. CORIN.

*Den desen een reuck des doots, ter doot: Ende den genen
een reuck des levens ten leven.*

DAer vvort een seker visch hier uyt de zee ghetogen
Daer, by een handich mensch, vvort voetsel uyt gesogē;
Maer die het seltsaem dier niet recht en heeft gevat
Die raest gelijk een hont, oock schoon hy niet en at.
Siet vvat mis bruyckē vverct. Het boeck van God geschreven
Doot somtijts die het leeft, en siet! 'tis enckel leven:
Daer 't bietje suycker vint, juyft uyt dat eyghen kruyt
Daer suyght de vuyle spin vergiftich voetsel uyt.

ECCLES. 32.

**Qui quærit legem replebitur ab ea, & qui insidiose
agit, scandalizabitur ab eâ.**

P*iscis idem genus huic alimenta benigna ministrat,
Piscis idem genus huic causa doloris erit:
Cur aliquis piscem pronuntiet esse malignum?
Cum nocet, haud piscis, sed, coce, culpa tua est.
Sancta Dei lex est, fert pagina sacra salutem,
Quo pereat, tamen hinc lector iniquus habet.
Libet apis violas, & aranea libet easdem;
Hec aconita trahit floribus, illa favos.*

Le fol est l'auteur, de son malheur.

DEux prenent un poisson, poisson de mesme forte,
L'un en sent grand tourment, & l'autre bien s'en porte:
La cause est du malheur la mal adroite main:
Ta loy est juste, ô Dieu, meschant le cœur humain.

BONIS

AB ipso conditore nihil malum aut turpe, ait Hermes: turpia enim sunt affectiones inherentes generationi, sicut arugo ari, sordes corpori; atqui nec aruginem fecit faber, nec sordes auctor produxit, nec malitiam Deus. Scripturam sacram, ad stabiliendas omnium ferè atatum hareses, detorquere omnes videmus; atqui id non scriptura vitio, sed naturali hominum sive ambitione, sive pravitate fieri, ratio docet. Vultures ad malè olentia corpora, præteritis amœnis ac odoriferis, feruntur; muscæ sana corpora prætervolant, ad ulcera properant. Ita isti, claris ac perspicuis scriptura locis ommissis, obscuris ac dubijs adherescunt, aut non rarò perversa interpretatione dubios facere conantur. Imo verò quemadmodum eadem purpura homines delectat, ac ad gaudium provocat, tauros offendit, ac irritat ad pugnam: sic ex eodem loco, hic doctrina salutaris, ille schismatis ac sectæ occasionem sæpe arripuit. Vnde hoc? verbo dicam: Deus bonus, scriptura sancta, homo perversus.

VAn den schepper en komt niet quaeds, seydt Hermes, want het ghene dat inden mensche quaedt is, zijn des selfs aengeboren gheneghtheden, hem aenhanghede gelijk den roest het yser, ende de vuylicheydt het lichaem doet, nochtans en is de smit geen oorfaecke van den roest, noch den ghenen die het lichaem geteelt heeft van de vuylicheydt, noch Godt van den quade. Dat de heylighe schrifte tot versterkinghe van alle ketterijen werdt te berde ghebracht, ofte door verdorventheydt, ofte door eergiericheydt der menschen, leert de ervarentheydt. De giervoghels, al wat wel rieckt voorby vlieghende, vallen op de stinckende en bedorven lichamen. De vlieghen ghesonde leden verlatende, gaen suyghen aen sweeren ende etter-buylen. Veel menschen effene en nutte schrifte-pleetsen van de handt slaende, nemen geneuchte vrende besluyten te smeden, uyt eenighe twijfelachtighe ofte duytere redenen. Ia gelijk een ende het selve purperen kleedt de mensche vervrolickt, de stieren vergramt en doet rāsen, op ghelijcke wijze sal den eenen somwylen Godsalighe leerstukken, een anderen schadelijcke ketterijen, uyt een en de selve pleetse trecken. Wat is hier de reden van? int korte; Godt is goedt, de schrifte is heylig, maer den mensche is verkeert.

*Als quaes, uyt goedt, ons wederwaert,
Dat komt uyt ons verdorven aert.*

PROV. 8.

Ipsi sunt omnes sermones mei, non est in iis pravum quid, neque perversum: recti sunt intelligentibus & equi inveniuntibus scientiam.

I. CORINTH. I. 18.

ACeux qui perissent la parole de la croix leur est folie, ains a nous qui obtenons salut, elle est vertu de Dieu.